

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De iis quæ requiruntur vt ad beneficia Ecclesiastica obtinenda
dignus quis censeatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

est, quod illa imponatur iis, qui hostiliter persequuntur Cardinales: & hæc determinat ijs, qui Episcopum percutiunt, aut mittunt in exilium. Tertium est, quod ex septem generibus participationum, de quibus illam imponi dictum est; vnum sit, nempe receptivum: quibus hæc non est imposita. In isto impedimento dispensat solus Papa.

Tertium eiusdem generis in impedimento est, à Summo Pontifice impetrare beneficium adhuc viventis, tanquam iam mortui. Id enim faciens redditur inhabilis ad tale beneficium, etiam post mortem illud possidentis ex regula Cancellarij Apostolicæ De impetrantibus beneficia viventium. Ad quam regulam Ludovicus Gomez quasi. 3. docet id procedere etiam si per ignorantiam contigerit. Quod intellege cum exceptione, nisi ea sit aperte inculpabilis: quæ ut culpa, sic poena caret. In hoc autem impedimento solus Papa dispensat.

Quartum est simonia: qui enim acquirit beneficium per simoniam sic inhabilis ad illud sic acquisitum: etiam si ipso quidem ignorante, sed tamen ipsius nomine commissa sit simonia, ex cap. Quicumque. 1. quæst. quinta: de qua re iam egimus in præced. lib. 23. cap. 12. sect. 3. Ad alia autem beneficia, quæ non accepit per simoniam, inhabilis non est quidem iure antiquo, est tamen iure nouo hoc nomine: quod per quasdam constitutiones Pij quarti & Pij quinti confidentialis simonia efficiat ad omne beneficium inhabilem, prout videri potest apud Navar. in Enchir. cap. 23. num. 110. ubi Pij quinti talem constitutionem refert, & declarat. Vide à nobis tractata in eodem libro 23. cap. 11. quæst. 4. diuisione 3. De dispensatione vero in hoc impedimento iam ex professo egimus in citata sect. 3. n. 186.

158.

Postremum in impedimento est status personæ, quo seculares ad regularia beneficia sunt inhabiles, ex cap. Possessiones, De rebus Ecclesiæ alienandis, vel non, ex cap. Inter quatuor, De relictis domibus: ex cap. Cum de beneficio, De præbendis in 6. ex Clemen. Ne in agro. §. Cæterum, versu Sane Prioratus, De statu monachorum: & ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 10. De reformatione: & sess. 25. cap. 21. De regularibus. Solus autem Papa potest in hoc dispensare, nisi quod ex cit. cap. Inter quatuor: deficientibus regularibus Episcopus potest beneficia ipsorum committere Clericis secularibus, ut ibidem notat glossa: quia necessitas legem non habet.

Quo præterea impedimento, Regulares vice versa, inhabiles sunt ad beneficia secularia: argumento cap. Placuit, 16. quæst. 1. & cap. Cum de beneficio, atque cap. Beneficium, De regularibus, in 6. Itaque in eare egent dispensatione, quam solus Papa dare potest in duobus casibus: alter est, cum beneficium fuerit simplex, id est, sine animarum cura: nam ob hanc tantum regularis admittitur ad beneficium seculare, ex cap. Quod Dei timorem, De statu monachorum. Alter est, quando beneficium est quidem curatum, sed Religiosus ad illud promouendus debet transferri de vna religione in aliam. Quod quia prohibetur iure communi in Concilio Trident. sess. 14. cap. 11. in fine, huius nequit licite absque Papæ dispensatione. In alijs casibus vero, Superiores Religiosorum dispensant, saltem accedente consensu Episcopi. Si quæ ratione suscepti oneris debeat Religiosus suum monasterium deserere in totum, debet licentiam ad id obtinere à Papa, vel ab ipsius Legato à latere, iuxta cap. Si Abbatem, De electione in sexto. Vici potest de his Syluester in verbo Religio 7. quæst. tertia, & tribus sequentibus.

Adhuc per istud ipsum impedimentum, Regularis profectus vnus religionis, incapax est beneficiorum regularium alterius religionis distinctæ, ex citata Clement. 1. & ex cap. Cum singula. §. Prohibemus, De præbendis, in 6. & ex Concilio Trident. cap. 10. & 21. supra citatis. In eoque opus est Papæ dispensatione per textum expressum in eod. §. Prohibemus.

159.

Ad idem quoque impedimentum referri potest quod beneficia iuris patronatus conferri tantum possint secundum institutionem, & fundationem illius à quo constituta sunt: ita ut solis habentibus conditiones quas is determinauerit, conferri debeant: cæteri que sint talium incapaces: ut si quis fundauit, & dotauit beneficium conferendum suis consanguineis, ille non est eius capax, qui non est de tali familia, vel genere: quia liberum fuit fundanti, bona sua dare Ecclesiæ

cum tali conditione, & onere: sique Ecclesia ipsa conditionem approbavit, sicut merito potest, ut fideles inducantur ad similes fundationes; ea tenet. Quod si omnes de ea familia sunt indigni tali beneficio, nulli eorum est conferendum: quia contra ius naturale & diuinum est, beneficium Ecclesiasticum indigno conferri. Igitur vel obtinenda est à Papa dispensatio, ut Clerico alterius familie deur, vel ab Episcopo, ad tempus committendum est Clerico alterius familie. Sin autem sint quidem digni de eadem familia: sed alij alterius familie sint digniores, non debent hi illis præferri: quoniam amfatis est, Clericum eiusdem familie esse dignum ut ius habeat, ad illud, quod fundator sibi iuste reseruauit. Alij vero quantumcumque digniores, nullum ius habent ad tale beneficium, existente aliquo digno in familia, cui est assignatum.

Refertur quoque potest ad propositum impedimentum: quod, ut meminit Navar. in lib. 1. C. usitorum tit. De constitutionibus C. nihil. 5. num. 1. in Hispania non fiant beneficii nisi Hispani, & in Gallia nisi Galli. Cuius statuti Rebuffus in praxi beneficiorum 3. parte tit. De scriptis mixtis, num. 7. rationes has habet, tum ne exteri scirent regni reuelent, tum quod illi propter idioma diuersum non valeant populum sibi commissum docere: tum demum quia nihil ipsi neque ipsorum parentes in Ecclesijs fundandis decerunt. Adde quod naturalis magis ametur, & solatur à suis quam alienus, ut insinuat in cap. Bonæ. 2. sub finem. De postulatione Prælatorum: atque beneficij emolumenta potius illi, quam externo videantur deferenda, iuxta cap. Nullus inuitis, distinctione 61. ob quas causas Summus Pontifex talis statuto facile acquiescit.

Cæteræ quæ referuntur inhabilitates non sunt vere tales, & quæ acquisitionem faciant inualidam: sed totum quæ tam reddant vitiosum: ut v. g. accipere beneficium mala intentione: puta ob reditus præcipue, vel animo non perfeuerandi in statu Clericali, vel perseuerandi in peccato publico: quæ intentiones peccata sunt quidem grauiora, non faciunt tamen inualidam, & irritam beneficij adeptionem. Quod idem iudicandum est, cum quis beneficium acquisiuit per hypocritism, seu simulatam sanctitatem, aut etiam paupertatem. Nam etsi peccet, non tenetur tamen relinquere beneficium sic acceptum, dummodo alijs: apax sit, & aptus ad præstandum officium, propter quod illud datur. Neque refert quod sit indignus officio propter quod beneficium datur, nam indignus est tantum quoad se, seu quia non potest tale officium absque peccato exerceere, donec se corripuerit: non autem quoad populum: quoniam id ipsum officium, quod ille in peccato exerceat, est verum officium, dignum cui annexum sit beneficium: non quidem ex dignitate ministrantis, sed ministerij, quod exhibetur populo.

Similiter violator interdictionis etiam si non possit eligi, & postulari ad beneficium, ex cap. Is qui, De sententia excommunicata in 6. non est tamen inhabilis eo nomine: cum sint alij modi obtinendi beneficium: ut per collationem. Alio tamen nomine censetur inhabilis: nempe quia est irregularis, ex eod. cap. & ex sequenti cap. Is cui. Similiter cum quis eligitur per abusum secularis potestatis, aut est peritius, vel sacrilegus, vel falsarius, peccatur quidem conferendo ei beneficium: non ideo tamen est ad illud inhabilis, nisi inde effectus sit infamias. Quod addo propter regulam penultimam De regulis iuris in 6. Infamibus portæ non pateant dignitatum.

CAPVT XII

De iis quæ requiruntur ut ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, dignus quis censatur.

SYMMARIUM.

- 162 Ad dignitatem, & habilitatem referuntur quæ necessaria sunt alij, ut censatur beneficij capax.
163 Mutari: et aetatis necessaria: quodque ad Episcopatum, & Cardinalatum requiratur annus trigessimus.
164 Quod ad cætera beneficia, quæ annexam habent curam requiratur annus 25. incaptus.

- 165 *Ætas 22. annorum requisita ad dignitates Ecclesie Cathedralis, non habentes annexam curam animarum: & ad regularia beneficia.*
- 166 *In Abbatissa, & Priorissa requiritur annus 40. & quorum requirant secularia beneficia simplicia.*
- 167 *Defectus qualitarum debitarum reddens acquisitionem beneficij inualidam.*
- 168 *Dissensio in defectu ætatis.*
- 169 *Sufficiens scientia requisita ad beneficiorum acquisitionem.*
- 170 *Maior, vel minor requiritur pro varia qualitate beneficiorum.*
- 171 *Scientia requisita respectu Ordinis annexa beneficio.*
- 172 *Defectus scientie quatenus beneficij collationem reddat inualidam.*
- 173 *Eminens scientia non est necessaria ad validitatem collationis beneficij, est autem omnino necessaria sanitas mentis.*
- 174 *Quando mortali peccato contaminatus peccet mortaliter accipiendo beneficium, & collatio ei facta, sit inualida.*
- 175 *Quando peccet quidem mortaliter sed collatio non fit inualida.*
- 176 *Quando ne peccet quidem.*
- 177 *Dissensio ad beneficium cum indigno, improbanda: & quatenus per accidens possit nihilominus fieri interdum etiam ab Episcopo.*
- 178 *Requisita ut fieri possit, quoad officium beneficio adiunctum.*
- 179 *A Confessario notanda de eo qui beneficium accepit, cuius incapax fuit.*

facta electio, inualida est, iuxta cap. Cum nobis, eod. tit. Requiritur similiter ad Cardinalatum, iuxta Concil. Trident. sess. 24. cap. primo De reform. ubi & præscribit in Cardinalium creatione exigenda esse eadem, quæ de Episcopis præficiendis iure statuta sunt quoad vitam, ætatem, & mores. Verum totum id pendet ex voluntate Papæ, qui omnes iuris Ecclesiastici defectus potest supplere.

Secundo ad Abbatiam, Decanatum, Archidiaconatum, & aliud beneficium quocumque annexam habens animarum curam, requiritur 25 annus inceptus, ex eod. cap. Cui in cunctis, §. Inferiora: & ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reform. Vbi aduerte, in numero beneficiorum habentium annexam animarum curam, poni ultra Parochiale. Tum, iuxta cap. Dudum 2. De electione. Canonicatum qui est cum iurisdictione in foro externo, ad excommunicandum, visitandum, & cætera facienda, de quibus in eodem cap. §. Licet, & in Extraneæ communi, Excectabilis, De præbendis, §. finali: quantumcumque non sit cum parochiali animarum cura. Tum etiam Canonicatum, qui est cum tali curæ, & canonicus debet Ecclesiam parochialem gubernare per se, aut per Vicarium temporalem, ex eodem §. finali: non vero, si tali Ecclesie Vicarius perpetuus, iuxta cap. Extrinseca, De præbendis, sit attributus: quia tunc Canonicatus, cui illa annexa est, non censetur esse cum animarum cura, ex eodem adhuc §. finali.

Aduerte præterea, sicut in Parocho, ita & in Vicario perpetuo parochialis Ecclesie, requiri annum 25. inceptum, ex Clementina vnica, De officio Vicarij. Itaque in coadiutore, seu administratore Ecclesie parochialis, ex superius citato §. Inferiora. Et ratio est, quod vterque exerceat Parochi officium. Aduerte demum ex Concil. Trident. sess. 24. cap. 8. De reform. in Penitentiario, qui institutus est in Cathedrali Ecclesia, requiri annum quadragesimum.

Tertio, ad personatus, aut dignitates Cathedralis Ecclesie, non habentes annexam animarum curam, sufficit annus 22. completus, iuxta illud quod in prius citato cap. 21. Concilium Tridentinum prohibet, ne ad talia beneficia adificentur minores viginti duobus annis.

Quarto, ad prioratum conuentualium monachorum requiritur annus 25. inchoatus ex Clæ. prima, De statu monachorum, §. Cæterum. Vbi additur ad Prioratum non conuentualium habentem annexam animarum curam, quæ per secularem exerceatur, requiri annum 20. absolutum. Quod si Prior illum per se exercere debeat, in eo requiritur 25. annus inceptus, iuxta cap. Licet Can. De elect. in 6. Atque quod de Priore conuentuali dicitur, pari ratione dicendum est de Guardiano, & eiusmodi alijis Præpositis familiarum Religiosorum.

Quinto, ad Regularia beneficia, quæ non habent annexam animarum curam, requiritur 16. annus completus. Nam tale beneficium non nisi professo conferri potest, ex cap. Nullus, De electione in 6. & ex citato §. Cæteri, verlu, Sanæ Prioratus. Nunc autem ante 16. annum completum professo fieri non potest, ex Concilio Tridentino sess. 25. cap. 15. De regularibus.

Sexto, ex eodem Concilio in præcedenti cap. septimo, Abbatissa, & Priorissa, ac quævis præfecta feminarum, nõ debet minor esse 40. annis: & quæ post professionem expressam, octo annis laudabiliter vixerit, aut minimum, si alia idonea commode haberi non possit, quæ trigessimum annum excefferit, ac quinque saltem annis post professionem in religione laudabiliter vixerit.

Septimo, ad beneficium seculare simplex, id est, nec curam animarum, nec iurisdictionem in foro externo, nec eminentiam in choro habens, si ordo sit ei annexus, ætas eiusdem Ordinis requiritur, vel saltem illa, in qua beneficiarius possit ad talem ordinem intra annum promoueri, iuxta post dicenda. Vnde si beneficium sit præbenda Sacerdotalis, ad ipsum requiritur 25. annus inceptus; si Diaconalis, 23. inceptus, si Subdiaconalis, 22. inceptus, iuxta Concil. Trident. sess. 23. cap. 12. De reform. Et ita cum ex eodem Concilio in sequenti sess. 24. cap. 12. De reform. ad Canonicatus, & portiones Ecclesie Cathedralis requiratur, vt annexam habeant aliquem ordinem sacrum: requiritur, quoque ætas saltem anni 22. incepti.

162. **M**VLTA quidem sunt necessaria, vt quis censeatur capax beneficij Ecclesiastici: sed ad duo reuocantur (quod Concil. Trident. sess. 7. cap. 3. attigit) nempe ad dignitatem, & ad habilitatem. Inter quas differt, quod dignitas respiciat spiritale officium propter quod beneficium datur: indignus enim est beneficium, qui id ipsum officium exercere non potest. Inhabilitas vero respicit penam Ecclesiasticam. Nam ille inhabilis est, qui Ecclesiastica lege à beneficio (alioquin eo dignus) arcetur propter aliquod impedimentum. Ex qua differentia sequitur alia: quod in inhabilitas tantum sit de iure canonico: ideoque Papa cum omni inhabili dispensare possit: valeatque talis dispensatio etiam data sine causa, propter auctoritatem, quam idemmet Papa habet super omne ius Ecclesiasticum. Dignitas vero (cum ratio naturalis dicit non esse indigno committentis officium) sit de iure naturali, in quo Papa dispensare non potest, nisi (prout paulo post exponetur) ex accidenti. Cæterum quia habilitas de qua hic sermo est, consistit in carentia impedimenti Canonici, nihil ad ea qua in præcedenti cap. dicta sunt occurrat de illa addendum. Si enim ille habilis est ad beneficia Ecclesiastica, qui caret Canonico impedimento: sufficit nosse quæ quotque sint Canonica impedimenta, vt plene cognoscatur quis sit ad beneficia Ecclesiastica habilis vel inhabilis.

Quod autem ad dignitatem attinet; ea ex Concil. Lateranensi sub Alexandro tertio (et refertur, De electione, cap. Cum in cunctis) & ex alio Concil. Lateranensi sub Leone decimo sess. 9. & ex Concil. Trident. sess. 7. cap. 1. De reform. & sess. 24. cap. 12. tria continent: nimirum maturitatem ætatis, scientiam literarum, & probitatem morum: quorum primum requiritur, vt quis possit facere officium: secundum vero, vt sciat facere; & tertium, vt velit facere: de quibus sigillatim dicendum est.

De maturitate ætatis

SECTIO I.

163. **N**Otandum est, iure naturali ad beneficium requiri eam ætatem, quæ est necessaria ad exercendum officium propter quod illud datur. Dicitamen enim est recta ratio, quod in cap. 3. De ætate, & qualitate habetur. Indecorum esse, vt hi debeant Ecclesias regere, qui non nouerunt gubernare seipos: cum ad Ecclesiarum regimen tales personæ sint admittendæ, quæ discretionem præelegant, & morum præfulgeant honestate. Iure autem Ecclesiastico, facta esse eiusdem ætatis determinationem in singulis beneficiis, hoc modo.

Primo ad Episcopatum requiritur annus trigessimus completus, ex cap. Cum in cunctis, De electione: aliterque

Postremo, ad quocumque beneficium Ecclesiasticum requiritur 14. annus incepus, alioqui collatio est invalida, prout aperte indicant verba illa Conc. Trident. in sess. 23. cap. 6. Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante 14. annum beneficium possit obtinere.

167. Hic adverte primo non tantum defectum illius ætatis: sed etiam alterius cuiuscumque requisiti ad beneficium, reddere collationem eius nullam, ex Sylvestro in verbo, *Electio* 1. num. 16. & ex Armilla in eodem verbo, num. 24. Confirmatur vero ex eo, quod secundum Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. De reform. prout beneficiorum facta sine eorum qualitatibus vel ordinibus, surreptitia censeatur. Etas autem est talis qualitas, sicut sunt & alie quæ ad beneficium requiruntur: siue ex iuris constitutione, siue ex fundatione, ut v. g. lectio facta Scriptura, quæ interdum est annexa beneficio: item sacer ordo, qui potest annexus esse etiam beneficio simplici; ut quando fundatur capella, quæ non possit conferri nisi Sacerdoti: itemque gradus: nonnunquam enim beneficium exigit, ut qui illud accipit sit doctor, vel licentiatius in Theologia, aut in iure Canonico, ex Conc. Trid. sess. 24. De reform. cap. 12.

De quibus qualitatibus adverte secundo, iure quidem naturali sufficere, ut is qui accipit beneficium iam habeat qualitates, quas id ipsum requirit, vel speretur suo tempore habiturus: iure tamen Ecclesiastico constitutum esse, ut collatio beneficii non sit valida, nisi ille qui ipsum accipit iam habeat easdem qualitates necessarias: vel si ordo aliquis requiratur, petuenerit ad ætatem in qua possit intra annum ad illud promoueri. Vnde qui aliter, id est, sine qualitatibus, requisitis accipit, tenetur aut novam collationem obtinere, aut beneficium dimittere, & fructus perceptos, si extant, restituere: consumptos vero bona fide tenetur restituere quoad id, quo factus est ditior: & consumptos mala fide restituere in integrum deductis necessariis expensis in iis ipsis fructibus colligendis, & conservandis, iuxta communem doctrinam de restitutione. Legendum est Concil. Trid. sess. 5. cap. 3. sess. 22. cap. 4. sess. 25. cap. 5.

168. Cæterum indignum beneficium ob ætatis defectum, solus Papa capacem illius facere potest: tum dispensando in iure Ecclesiastico, tum interpretando ius naturale: cui talis defectus non ita repugnat, quin possit ob aliquem finem iustificari, & ob illum auctoritate Papæ relaxari, sicut relaxantur votum, & iuramentum. Et ita quamvis recte rationi aduersetur puerum seu adolescentulum Cardinalem creari, cum Cardinales eligantur, ut sint Papæ Consilij in grauissimis totius Ecclesiæ negotiis, adeoque ut Papam ipsum *Sedevacante* regant, & communi Ecclesiæ bono prospiciant, illudque promoveant: Nihilominus tamen contingit nonnunquam adolescentulos ad Cardinalatum promoueri iuxta aliquam de causa: ut ob generis splendorem, nobilitatem, prærogatiam, eminentiam; ut quando sunt filij, aut nepotes Principum, aut ipsius Papæ consanguinei.

De scientia literarum.

SECTIO II.

169. DE his teneada sunt aliquot documenta. Primum est: collationem beneficii non valere, quando fit ei qui est omnino illiteratus, ex cap. 1. & 2. distinct. 36. & cap. 1. & 3. distinct. 55. & cap. finali. De ætate, & qualitate. Quis autem sit censendus omnino illiteratus, cum de beneficii acquisitione agitur: constat ex eo, quod traditum ab Innocentio ad cap. Cum in cunctis, De electione, & ab aliis Canonistis communiter receptum, meminit Nauarr. ad cap. Si quidam, De rescriptis exceptione 14. nepe de scientia sufficienti ad beneficium, qua qui careat tanquam illiteratus, censeatur illo indignus, iudicandum esse attenda dignitate, loco, & ordine, id est, habito respectu ad eminentiam ipsius beneficii, & ad locum in quo ipsum est, & ad ordinem, quem officium pro quo id ipsum beneficium datur, requirit.

In quo iudicio attendendum est, quid sit iure Canonico statutum de tali re, Nam quod Nauarr. ait relictam esse iudicis arbitrio ita verum est; ut quod Ecclesia definerit, reineri oporteat. Quid autem illud sit, duobus sequentibus

documentis declaratur: vno quidem generaliter, & altero particulariter.

170. Secundum igitur documentum est: quod maior scientia requiritur ad beneficium curatum, quam ad simplex; cum illud de iure adiunctum habeat officium non solum tractandi sacramenta; sed etiam proponendi populo verbum Dei, & audiendi confessiones, ex Clement. 2. §. Verum. De sepulturis. Vnde cum ad beneficium simplex sufficiat scientia eorum, quæ spectant ad officium ei adiunctum rite exequendum, fit ut nonnunquam sufficere possit scientia legendi Latine, qua legens valeat lecta construere, iuxta Nauarr. in *Miscellaneo* 43. De oratione. num. 3. per glossam ad Clement. 1. De concess. præbendæ: verbo *Reputamus*: ut cum ipsum beneficium non requirit aliud seruitium, quam recitationis breuiarij, quale est prælimonium positum in usu apud Hispanos. Fit etiam, ut ad beneficium curatum requiratur scientia sufficiens. Tum ad docendum populum: qualis traditur in Catechismo ad Patrochos edito Concilij Trident. iussu. Labia enim Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius, Malach. 2. Cumque sit pastor, prout dicitur in cap. Si in plebibus. distinct. 63. debet oibus præbere vitæ pabulum. Tum etiam ad distinguendum inter peccatum, & non peccatum, pro officio idonei Confessarij, ex cap. Omnis viri que sexus, De penitentis, & remissionibus. Ad quod instructum ipsum reddere ad Dei gloriam, & proximorum salutem, scopus noster est in hoc opere.

Fit rursum ut ad Episcopatum maior scientia requiratur, quam ad alia beneficia curata: quia Episcopo non tantum committitur animarum cura, sed etiam personarum, & rerum Ecclesiasticarum, ex cap. De persona, vnde cetera, quæ 1. ex cap. Nisi cum pridem De renunciatione: ita ut necessaria sit illi tam sacrarum literarum, quam sacrarum Canonum scientia: qua iuxta cap. Omnes pfallentes, distinct. 38. non perfunditorie, sed perterribiliter possit ex eis docere, & regere populum sibi commissum: paratus semper in satisfactionem omni poscenti ipsum rationem, de ea quæ in nobis est spe, ex prima Petri cap. 3. Atque totius huius diuersitatis rationem bonam ex D. Thoma habet Tabiena in verbo, *Clericus* 2. num. 3. quod habenti beneficium simplex, solummodo incumbat scire necessaria ad officium eidem beneficio adiunctum debite exequendum: habenti vero beneficium curatum, scire legem incumbat: tanquam ei ex cuius ore est requirenda. Non tamen scire cum ea perfectione, ut omnes quæstiones legis sciat: quia debet in illis recursus haberi ad Episcopum: cuius est scire ea quæ in lege difficultatem habere possunt, ac de eis interroganti respondere, & satisfacere, iuxta ante citata ex D. Petro.

171. Tertium documentum est: De scientia ad beneficium requiritur respectu ordinis quem habet adiunctum: sic Concilium Trident. statuerit in particulari: ut ad primam tonsuram, sess. 23. cap. 4. requiratur, quod quis rudimenta fidei edoctus, sciat legere & scribere: & ad minores ordines in sequent. cap. 11. quod intelligat saltem linguam Latinam: ad subdiaconatum vero, & diaconatum in cap. 13. ut literis, & iis quæ ad tales ordines exercendos pertinent, instructus sit: ad presbyteratum autem in cap. 14. ut idoneus sit ad populum docendum ea, quæ scire est omnibus necessarium ad salutem: & ad sacramenta administranda. De quo vltimo sic Nauarr. in *Enchir.* cap. 25. num. 133. Sacerdos quatenus sacramenti minister scire debet cuiusque sacramenti formam, & materiam & modum debitum administrandi. Ad Episcopatum denique in præcedenti sess. 22. cap. 2. requirit, ut quis scientia cuiusmodi polleat, ut muneris sibi iniungendo possit satisfacere: ideoque ut antea in vniuersitate studiorum magister, seu doctor aut licentiatius in sacra Theologia, vel in iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius Academiarum testimonio idoneus esse ad alios docendos ostendatur.

Occurrit autem duplex dubium: vnum; An ut collatio Episcopatus sit valida, sufficiat vris cui cõferatur, sit doctor, vel licentiatius, vel testimonium habeat de quo Concilium loquitur: quamuis secundum rei veritatem non habeat sufficientem doctrinam. Alterum, An si contra statuta Aca-

demia quidem, non seruatis iis quae illa requirunt promotio sit ad gradum: sed aliqui sufficienter literatus sit, rata censetur collatio. Ad quorum prius respondendum est: quidquid sit de foro externo; in foro conscientiae, talem teneri sibi comparare scientiam sufficientem ad officium suum praestandum; & interea suum defectum per aliquem, vel aliquos viros doctos supplere, iuuando se ipsorum opera, ministerio, & literis: nam aliqui erit in statu peccati mortalis tanquam is, qui nescit ea, quae ad statum, & officium suum, tale ac tantum pertinent; non teneri autem absolute simpliciterque Episcopatum dimittere, dummodo suppleat defectum: per dicenda in sequenti documento intelligi potest. Ad posterius vero dubium respondendum est, in eo casu censendam ratam collationem: quia talis debuit condemnari per Iudicem Academiae, vt promotio ipsius esset nulla; quod cum non sit factum, promotio habenda est rata, & valida: nisi contingat illud, de quo Azor tomo 2. lib. 6. cap. 6. quaest. prima, videri potest.

172. Quartum documentum est. Quando quis est modicae literaturae, sed non sufficientis, collationem quidem beneficij esse validam, prout ostendit Nauarrus ad cap. Si quando, Descriptis exceptionibus 15. sed ipsum obligari eidem beneficio renunciare, iuxta cap. Nisi cum pridem, De renunciatione §. Pro defectu. Quamquam dantur tres casus, in quibus cessat talis obligatio. Primus est, cum ardens charitas, & vitae morumque probitas, potest supplere scientiae defectum, tunc enim accedente dispensatione Ordinarij beneficium retineri potest, ex Angelo in verbo Cler. cus 2. num. 4. in fine, & Syluestro, eodem verbo sub initium. Alter casus est, cum spes datur, quod accipiens beneficium, breui erit illo dignus; intereaque studet; ex iisdem auctoribus, & Nauarro in Enchir. cap. 25. num. 133. Postremus est, quando etiam si non sit spes profectus, vt ob aetatem nimium prouectam, nihilominus vitae honestae esse inuenitur ille qui beneficium curatum accepit. In enim ex Episcopi dispensatione potest ipsum retinere: dummodo Episcopus ipse constituat illi coadiutorem, aut Vicarium, qui officium faciat. Habetur ille casus ex Concil. Trid. sess. 21. De reform. cap. 6.

173. Quintum documentum est: Si conueniens, seu sufficiens sit literaturae, quamuis non sit eminens, illum qui accipit beneficium neque peccare, neque teneri illud resignare: quantumvis sit Episcopus ex supra citato §. Pro defectu: & ex alius, quae habet Nauarrus ad cap. Si quando, Descriptis, exceptionibus 16. Caeterum si quis longo vsu sibi comparasset notitiam omnium quae necessaria sunt ad aliquod beneficium, absque eo quod literas didicerit, videtur ad illud saltem cum Ordinarij dispensatione promoveri posse: cum vt morum probitas, sic vsus, & experientia possit literaturae defectum supplere.

Postremum documentum est: Id quod de literaturae necessitate ad beneficium, hic dicitur, extendendum esse ad sanitatem mentis: nam in sanus longe ineptior est, quam illiteratus ad obeundum officium beneficio adiunctum: itaut dubium non sit, quin collatio cuiuscumque beneficij ei facta, sit inualida.

De probitate morum.

SECTIO III.

174. De hac bene disserit Nauarr. in sequenti exceptione 17. & in Miscellaneo 34. De oratione. Quid vero sit de ea tenendum explicat sequentibus propositionibus. Prima est: Cum quis fuerit contaminatus tali peccato mortali, quod ipso iure inducit irregularitatem, vel aliam inhabilitatem ad beneficium, vt excommunicationem aut suspensionem: ipsum quantumvis peccatum eius sit occultum, non solum peccare mortaliter acceptando beneficium, ad quod est inhabilis, cum nequiter in eo agat: sed etiam promotionem ipsius esse iure ipso nullam, iuxta cap. Si celebrat. De Clerico excommunicato, & ea quae de talibus impedimentis dicta sunt in praecedenti cap. num. 150. Habet autem haec propositio locum in eo etiam qui de peccato poenitentiam egit: quia vt in foro saeculari, sic in Ecclesiastico externo, poena

statuta à iure, etiam poenitenti de peccato, infligitur in satisfactionem debitam reipublicae.

Secunda propositio est: Infectum peccato mortali, quod ob illius continuationem, ve scandalum aliamve qualitatem, quae coniunctam habet infamiae notam, peccare mortaliter acceptando beneficium, nec valere ipsius promotionem ad illud. Haec ex eo confirmatur quod talis infamia inducat irregularitatem (de qua egimus in cap. 15. praecedentis tractatus) efficientem ineptum ad executionem officij, propter quod beneficium datur. Aduerte obiter posse huc reuocari illud peccatum, propter quod homo efficitur ineptus ad officium beneficio annexum, quale censetur illud propter quod est quis puniendus exilio, aut perpetuo carcere, aut ad triremes mittendus.

175. Tertia propositio est. Infectum peccato mortali quod nec inducit inhabilitatem ad beneficia, nec notorium est, & depositione dignum, nec infamia notatum, si de illo perpetrato non poeniteat, peccare mortaliter acceptando beneficium: promotionem tamen illius esse validam. Cuius prior pars probatur: quia in re graui agit contra sacra Scripturae praescriptum, oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse, ex priori ad Timoth. cap. 3. & oportet Episcopum sine crimine esse, ex cap. i. ad Titum. Agit item contra rectam rationem: quia beneficia dantur tanquam militaria stipendia, constituta intercessoribus, & legatis populi ad Deum, pro impetranda gratia ipsius ac peccatorum ventia, vt Nauarr. bene declarat in tract. su. De oratione initio cap. 18. Ad eam autem intercessionem, & legationem infectus peccato mortali non est idoneus, iuxta illud quod ex D. Gregorio habet Gratianus initio distinctionis 49. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Quare male facit accipiendo beneficium: sicut is qui ad militandum idoneus non est, accipiendo militare stipendium. Si opponas, inde sequi oportere promuendum ad beneficium, perinde se ad illud acceptandum preparare per poenitentiam, atque ad sacramentum suscipiendum, quod non est in vsu positum. Respondetur talem non vsum censi posse abulum: cum dubium non sit optandum esse ac consulendum talem preparationem fieri. Posterior pars vero probatur: quia inualiditatis ratio, nulla alia reddi potest, quam quod per cap. Cum in cunctis, De electione, ad beneficij ademptionem omnino requiratur grauitas morum. At per huiusmodi peccatum occultum non censetur tolli grauitas morum.

Quarta propositio. Eum qui probabiliter ignorat se in statu peccati mortalis esse, quia putat se sufficienti modo contritionem habuisse, & confessionem fecisse de commissis, non peccare admittendo beneficium; illiusque promotionem valere. Probatur: quia nullus alioqui posset vquam bona conscientia beneficium admittere; sicut nec potest sibi certo persuadere, remissa sibi esse peccata sua, seque iustificatum, & in Dei gratia esse, ex Concil. Triden. sess. 6. c. 9. iuxta illud Eccl. salte 9. Nescit homo vtrum amore an odio dignus sit] & alia quae habentur Job c. 9.

176. Vltima propositio: Infectum peccato mortali, nec inducente inhabilitatem ipso iure nec notorio, & depositione digno: nec infamia notato, quale esse potest crimen aliquod superbia, aut inuidiae, aut in fractionis ieiunij, aut a' terius similis, si illius ideo non poeniteat quod nullo modo recordetur, neque aduertat se in tali statu esse: aut non nouit ad acceptandum beneficium tantapuritate opus esse: poenitentiam saltem mentalem acturus, si talia nosset, aut aduertet: non videri peccare mortaliter, nec illius promotionem esse inualidam. Probatur: quia talis ignorantia à peccato saltem mortali excusat, tanquam minuens voluntarium, si non t. l. lar omnino: ex recepta sententia D. Thom. i. 2. quaest. 6. art. 8. & quaest. 76. art. 4. Ob peccatum vero tantum veniale, etiam notorium, non redditur quis indignus beneficio: vt nec ob mortale, si per iustam poenitentiam deletum sit, nisi fuerit de iis quae inducunt inhabilitatem aut impediunt ordinis executionem: Vtrumque docet Nauarr. in Miscell. neo 34. De oratione: num. sexto. Proque priore facit cap.

Vnum orarium, distinct. 25. & pro postero cap. finale, De temporibus ordinis.

De dispensatione in beneficio cum indigno.

SECTIO VLTIMA.

177.

V Sum talis dispensationis improbandum esse, non obsecure Concilium Trident. indicauit in sess. 6. cap. 1. sess. 23. cap. item 1. & sess. 24. cap. adhuc 1. sub finem. Et ratio est: quia impedit debitam executionem officij quod diuina institutione incumbit beneficio: vt v.g. Episcopo, vel Curato; impedit, inquam, iniuriam tum Dei, cuius cultus negligitur: tum animarum quæ ideo misere pereunt tum aliarum personarum, quæ vellent, & possent tali executioni pro dignitate vacare, & satisfacere. Quamquam id non obstat, quin per accidens possit aliquando eidem dispensationi esse locus, idque duobus modis. Prior est, quo Papa potest in iis omnibus dispensare, quæ iure Ecclesiastico, aut statuto fundatoris addita fuerint ad illa quæ sunt requisita iure diuino. Sic quoad ætatem dispensare potest in numero annorum ab Ecclesia determinato: & quoad alias qualitates potest cum habente illas in spe, dispensare vt non teneatur eas recipere, antequam accipiat beneficium vt cum eo qui non habet quidem sufficientem scientiam: spes est tamen, quod breui habiturus sit.

Neque tantum Papa, sed etiam Episcopus potest in tribus casibus dispensare circa numerum annorum. Primus est, quo per cap. vnicū, De ætate, & qualitate, in 6. permittitur Episcopo dispensare cum eo qui annum 20. absoluit, vt possit recipere dignitatem, aut personatum cui non lubet animarum cura. Quam tamen dispensationem aduerte non debere fieri in cathedrali Ecclesia iuxta Concilium Trid. sess. 24. cap. 12. De reform. nisi cum illis qui 21. annum ætatis absoluerunt. Aduerte item, quod habetur ex cap. Dudum 2. De electione §. Licet autem: de numero dignitatum, quibus sub cura animarum censendas esse illas, quæ talem curam habent tantum in foro exteriori, vt quæ sunt, cum potestate, excommunicandi, suspendendi, interdicens, & ab iisdem pœnis absoluedi, visitandi, inquirendi, recipiendi procuraciones ratione visitationis: quæ in actus sunt iurisdictionis in foro exteriori.

Secundus autem casus est, apud Syluestrum, Beneficium 3. q. 2. quo Episcopus cum eo qui studet, dispensare potest vt Parochialem Ecclesiam recipiat ante 25. annum, dummodo sit illius ætatis, vt intra annum fiat subdiaconus: ad quem ordinem ex Concil. Trid. sess. 23. cap. 12. De reform. requiratur 22. inceptus, debeat excessisse annum vigesimum. Et quamuis Armilla in verbo Beneficium, nu. 81. contrarium significet: id tamen satis probabiliter colligitur ex cap. Cum ex eo, De electione in 6. vbi Episcopo conceditur vt cum tali possit ratione studij ad septennium dispensare, ne per id tempus teneatur officium facere per seipsum. Vnde cum ætas ad beneficium non requiratur nisi ob officium: eo ipso quod Episcopo sit potestas dispensandi in officio, quod minus est, consequenter sit potestas dispensandi in ætate, quod est minus Nam ex regula 35. iuris in 6. plus, semper in se continet quod est minus, & ex regula 53. eod. lib. Cui licet quod est plus, licet vtique quod est minus. Adde Ecclesiæ vtilitas esse, vt studeat is qui nondum 25. annum attigit, quam senior i quia ille qui iunior est, studij aprior est ceteris paribus.

Tertius casus est, in multis aliis habens locum quo in omnem in qua potest Papa dispensare cum quibusvis fidelibus, potest quoque Episcopus cum subditis suis, quando vtilitas Ecclesiæ, aut alicuius particularis necessitas exigit: nec Summus ipse Pontifex adiri potest, vel propter breuitatem temporis, aut aliam difficultatem: vel propter scâdalum, aliudue iustum impedimentum. Quem casum Syluester notat in verbo, Dispensatio, quest. 9. seu num. 15. casu 2. Pro quo & facit, quod in tali casu si Papa adesset præsens, teneretur dispensare: quandoquidem tenetur procurare bonum Ecclesiæ, & fidelium saluti consulere: ideoque merito presumitur, quod si rem sciret, ratum haberet talem dispensationem ab Episcopo dari.

178.

Posterior modus, quo per accidens cum indigno dispensari potest, in eo consistit, quod Papa in materia proposita interpretari possit, quæ sunt de iure diuino. Nam cuius omne

diuinum sit propter Ecclesiæ vtilitatem, ipsum potest, & debet eo modo explicari, quo maior inde proueniat Ecclesiæ vtilitas. Fieri autem potest vt magna aliqua Ecclesiæ vtilitas postulet conferri beneficium non digno: de quo Summi Pontificis est iudicare, & statuer. Quoquidem vt recte fiat, tria sunt necessario obseruanda. Primum est, vt ille cui beneficium datur, si non re, saltem spe censeatur eo dignus. Nam qui non speratur futurus vnquam dignus, nullo modo potest recipere beneficium, cum sit contra omnem rationem, vt committatur ei officium ad quod nunquam potest aptus esse. Secundum est: quia ille, qui spe tantum dignus est, reuera dignus non est, quod enim speratur nondum est; & plerumque huiusmodi spes fallax est: maxime in pueris, vt Sotus recte monet lib. 3. De iustis, & iure, quest. 6. art. 2. in fine: propterea oportere, vt tale detrimentum incumbens Ecclesiæ, compenseatur alia maiori, aut æquali vtilitate. Tertium est, vt interea dum talis fit idoneus ad dignus, ita prouideatur beneficio, vt officium ei coniunctum exerceatur ab alio iam idoneo, ne grex Christi graue aliquod damnum patiatur.

Hic pro institutione Cōfessarij de eo, qui sine dispensatione accepit beneficium cuius incapax fuit, siue vt inhabilis, siue vt indignus, monendum est primo, quod teneatur penitere de tali acceptance iniusta. Secundo, quod non possit amplius tale beneficium retinere, nec alteri resignare (quandoquidem resignatio supponit titulum, seu ius retinendi, quod ipse non habet) sed debeat simpliciter illi renunciare in manu collatoris ordinarij, tanquam is, qui non est ingressus per ostium, sed ascendit aliunde.

Tertio, quod teneatur restituere omnes fructus iniuste perceptos, prout tradidimus sub finem præcedentis sectionis primæ: aut obtinere a Summo Pontifice illorum remissionem. Quarto, quod si beneficium sit curatum, præterquam quod peccat grauius, quam si beneficium esset simplex, omnes iurisdictionis actus, quos exerceat nullius sunt roboris: aut non valeat ab eolata excommunicatio, vel data absolutio siue ab excommunicatione, siue a peccatis: nisi taliter possidens beneficium, confirmatus fuerit a Papa, vel ab Episcopo habente ad id auctoritatem. Tunc enim actus omnes iurisdictionis quos exerceuerit, valebunt: ideoque vere absoluet, atque faciet, quæ iurisdictionis sunt. Faciet autem non vt pastor ordinarius: sed vt extraordinarius, & delegatus. Quæ doctrina est Rosellæ in verbo Confessio 3. in fine, & Syluestri, Confessor 1. quest. 10.

Postremo, quod ne coloratum quidem titulum habeat is qui beneficii capax non est: & ideo nec possit vnquam præscribere, prout docet Rebuffus in tr. de pacifici possessorib. num. 172. quia falso, & ideo nullo, titulo possidet. Neque suffragatur ei ignorantia ex eod. auctore in sequenti nu. 204. quoniam ea non potest dare titulum verum, ac quo quis iuste teneat beneficium illud cuius non est capax. Immo neque a peccato excusat, si sit ignorantia iuris: qui enim beneficium accipit, tenetur ea didicisse quæ ad iustum statum spectant. Vnde fit, vt non nisi culpabiliter ea ignorare valeat. Verumtamen Thomas Sanchez authoribus citatis lib. 7. De matrim. disput. 42. num. 15. notat hoc tantum habere locum in omnino incapacibus: quales sunt laicus, & Clericus coniugatus: non autem excommunicatus, & irregularis, & alij id genus. Quid videatur sequendum in praxi, tradetur in seq. lib. 32. num. 49. 50. 51. & 53.

CAPVT XIII.

Cuius prior pars est de beneficij Ecclesiastici acquirendi intentione debita.

SUMMARIUM.

- 180 Intentio recipiendi sacerdotium, requisita ad acquirendum beneficium curatum, & percipiendum fructus illius.
- 181 An eod. fructus perceptos, non habendo talem intentionem, teneatur restituere, & an is etiam qui dubius sit.
- 182 An si item qui beneficium parochiale accepit, cum intentione illud dimittendi si offeratur aliud, aut patrimonium pinguius.

183 Non